

Ds. D. Chr. Overduin 3 december 1989

Catechismus zondag 37

Schriftlezing : Jesaja 54

Zingen : Psalm 65 : 5
 65 : 6
 105 : 3,4,5,6
 111 : 5,6

De 37e Zondag.

VRAAG 101: Maar mag men ook Godzaliglijk bij den Naam Gods een eed zweren?

ANTWOORD: Ja, als het de overheid van haar onderdanen, of anderszins ook de nood vordert, om trouw en waarheid daardoor te bevestigen, en dat tot Gods eer en des naasten heil; want zulk een eedzweren is in Gods Woord gegrond, en daarom ook van de heiligen in het Oude en Nieuwe Testament recht gebruikt geweest.

VRAAG 102: Mag men ook bij de heiligen, of bij enige andere schepselen, een eed zweren?

ANTWOORD: Neen; want een rechten eed zweren is God aanroepen, dat Hij, als die alleen het hart kent, der waarheid getuigenis wil geven, en mij straffe, indien ik valselyk zweer; welke eer aan geen schepsel toebehoort.

CATECHISMUS ZONDAG 37

THEMA:

DE NAAM!

GIJ ZULT DE NAAM EERBIEDIGEN!

Het gaat hier nog over dat derde gebod: Gij zult de Naam van de Heere niet ijdel gebruiken.

Hoe komt de catechismus ertoe, of de opstellers van de catechismus, om nu nog een zondag te wijden aan het zweren? Het zweren van een eed?

Het komt ons niet zo actueel over. Iets waarvan je zegt, ja hebben wij daar nu iets mee te maken op dit moment. Wie denkt daar bij na? Maar in de tijd dat de catechismus geschreven werd was dat wel behoorlijk actueel. Nu nog trouwens, maar misschien in een wat andere vorm. Maar toen was het zo actueel omdat wat wij noemen de Doopsgezinden, elke eedzwering verwierpen. En dat zij ook niets daarvan wilden weten. Dat waren naast de bekende Münster en anderen - die nogal veel tumult veroorzaakt hebben, veel geestdrijverij naar voren brachten - ook bijvoorbeeld - al deed hij niet mee aan die extreme vorm van geestdrijverij - onder andere Menno Simonszoon. Die in het einde van de 15e eeuw geboren werd, eerst een tijd priester is geweest en toen tot verandering is gekomen. Hij verwierp onder andere het zweren van de eed, het bekleden van een plaats in het leger, de militaire dienst, en zo waren er nog meer dingen waar zij veel waarde aan hechten. Hij week ook af als het ging om de ontvangenis van de Heere Jezus in de maagd Maria. Hij zag Maria meer als een soort trechter waar de Heere doorheen gekomen is, zonder voldoende recht te doen aan het feit dat Hij echt en voluit vlees van ons vlees, been van ons gebeente geworden is. Zijn volgelingen hebben in de jaren en eeuwen daarna nu eens zus, en dan eens zo gereageerd op deze wereld die naar hun oordeel - en daar hebben ze wel gelijk in - het grote Babel is. Ze hebben zich verzet tegen elke ontwikkeling. En daarin had je alleen al in Amerika - Menno Simonsz was een Fries, maar veel van de volgelingen uit Duitsland en andere landen, ook uit ons land, zijn naar Amerika gegaan - indertijd zestien

CATECHISMUS ZONDAG 37

verschillende groepen. Waarvan de een het heel nauw nam, de ander wat minder nauw nam, de ander nog wat minder nauw nam in hun gevecht tegen de wereld van vandaag, en alles wat daarmee te maken had.

In de tijd van de Reformatie waren deze gedachten springlevend. Er werd gedisputeerd tussen beroemde en bekende mannen, ook uit de richting van de Reformatie en Menno Simonsz. En hem werd verschillende malen verweten dat hij zulke halve waarheden naar voren bracht. Maar in ieder geval, men heeft wel aanleiding gevonden in de strijd die toen ook gaande was, om daar nog een paar vragen en antwoorden aan te wijden. Aan de vraag of het geoorloofd is bij de Naam op godzalige - dat wil zeggen op godvrezende wijze - een eed te zweren. Dit voorzover wat de achtergrond en de aanleiding voor deze zondagafdeling is.

Laten we het nu eerst eens een ogenblik hebben over de eedzwering.

Kijk, je kunt je niet aan de indruk onttrekken, of de gedachte onttrekken, dat de eed behoort bij zondige mensen. Het wordt bijna al bewezen door het feit als mensen tegenover elkaar in twist raken, en de meest onbetrouwbare - zo is het vaak - die roept Jan Rap en zijn maat, en God en engelen, dood en leven tot getuigen dat hij de waarheid spreekt. Daaruit blijkt - uit die neiging van de mens om zijn zwakheid en zondigheid te verbergen achter krachttermen - dat die eed, dat aanroepen van iets buiten ons tot getuige, dat het waar is wat we zeggen, dat die eed hier gevonden wordt in een geschonden wereld. In een geschonden mensenleven.

En inderdaad zoals ik al zei - tenminste, dat is alleen maar een stukje ervaring, maar ik denk dat anderen die ervaring wel kunnen aanvullen uit hun persoonlijke ervaringen in dit leven - hoe groter een mens gaat spreken, met God weet er van en zijn vingers omhoog steekt, hoe meer dat de twijfel je besluit. Is dat een krampachtige poging om jezelf te redden, of is dat nu echt bewogenheid vanuit de waarheid. Meestal is het dat laatste niet, maar is het puur de verdorven natuur van een mens die koste wat het kost zichzelf wil rechtvaardigen en gelijk wil hebben.

Toch heeft het God behaagd om in dat mensenleven, en inzonderheid in de levens van hen die Hij afzonderde, ook in de oude bedeling, de eedzwering een plaats te geven. Vaak onder verschillende bewoordingen, dat is verschillende vormen. Wij kennen de vorm hier te lande van: Zo waarlijk helpe mij God almachtig. Maar je komt verschillende vormen tegen. Als de apostel zegt: God is mijn Getuige, is dat een eedzwering. Als Jezus zegt: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, is dat een eedzwering. Als de Heere in het Oude Testament, of als de profeten zeggen: Zo waarachtig als de Heere leeft, is een eedzwering. Je komt het in allerlei vormen tegen, maar het is in principe hetzelfde. Het is het aanroepen van God, dat Hij Getuige is dat wij de waarheid spreken.

Abraham laat zijn knecht een eed afleggen als hij een vrouw moet gaan zoeken, niet uit de dochters van Kanaän, maar uit zijn familiebetrekkingen in Haran. En zo vind je dat op veel verschillende plaatsen in de Bijbel. Bij de profeten, de psalmen, de historische geschiedenissen in het Oude Testament, in het Nieuwe Testament, je vindt het telkens terug.

Nu staat daar, tussen al die eedzweringen, inderdaad dat woord van de Heere Jezus: Ik

CATECHISMUS ZONDAG 37

zeg u, zweert ganselijk niet. En Jacobus heeft dat ook gezegd: Laat uw ja ja zijn, en uw nee nee zijn, zweert ganselijk niet. Niet bij de hemel en niet bij de aarde.

Toch, en dat hebben vaak bepaalde stromingen tot een kenmerk, dat men zich aan zo'n tekst vastklampt. En dat men zegt: Het staat er toch? Zweert ganselijk niet. En Jacobus roept de broeders toch ook op om dat niet te doen. Maar dat ons ja, ja moet zijn, en ons nee, nee. En alles wat boven dezelve is, dat is toch zonde.

Kijk, dat is een bepaalde manier van Bijbelgebruik. Sommigen hebben ook een heel leerstuk van een tweede, en nog een komst van de Heere hier op aarde uit een enkele tekst opgebouwd. En dan is dat een tekst die op het eerste gezicht de verdediger van dit of dat leerstuk in het gelijk stelt. Maar de vraag blijft, mag je zo, op die manier de Bijbel lezen?

Natuurlijk, je kunt niet zeggen: Die tekst van de Heere Jezus nemen we dan maar op de koop toe. Die laten we dan maar minder zwaar wegen dan andere gegevens. En die tekst van Jacobus dat laten we dan ook maar een beetje aan zijn plaats, die man bedoelde het waarschijnlijk wel goed. Dat kun je niet zeggen. Wat is dan de volgende stap? Als je zulke teksten tegen komt bij de Heere Jezus en bij Jacobus, en je ziet die teksten in een omgeving waar Jezus Christus herhaaldelijk met een 'voorwaar, voorwaar', waar de profeten de Almachtige laten zweren: Zo waarachtig als Ik leef, indien Ik lust heb aan de dood des goddeloze, indien de apostelen God tot hun Getuige hebben aangeroepen, Hij die alle dingen weet, ziet en kent, dan voel je wel aan, dan is het roeping om verder te denken en te overdenken. Dan ga je terug naar de tijd, die eed die op een bepaald moment noodzakelijk kan zijn. Die eed die naar het getuigenis van de Schrift een eind moet maken aan alle tegenspraak.

Die eed die is ook door mensen zo naar de laagte gehaald, die is zo geworden tot een gebruiksartikel, een verbruikersartikel, dat het eigenlijk een schandelijke overtreding is van het derde gebod, dat we de Naam niet zomaar zullen gebruiken. Want te pas en te onpas, dat is bekend uit die tijd, ook de tijd van Jacobus, ook de tijd van de Heere Jezus, in allerlei gesprekken, in allerlei verbanden stond de Jood, en misschien ook de heiden wel, klaar om God erbij te halen, en om God tot Getuige te roepen. En men had een heel scala van uitdrukkingen: Ik zweer bij de tempel, en een ander: ik zweer bij het goud van de tempel; ik zweer bij het altaar; ik zweer bij het offer op het altaar. En dan ontstonden er hele twistgedingen, wat is nu meer? Het goud of de tempel, het offer of het altaar. Zo ging dat. Daar zat men vol mee, met zulke dingen. Op straat en thuis.

En als je dat dan bedenkt, dan hoeft dat toch niet zo'n zwaar punt te zijn. Om daar nu één of ander leerstuk op te gaan bouwen. Dan verstaan wij toch dat als Jezus en Jacobus wijzen, ernstig wijzen en zeggen: Zweert ganselijk niet, dat dat ganselijk zweren te maken heeft met dat hele terrein van dat onnodige, zondige gebruik van de Naam van onze God. En dat dat ook dan een ernstig vergrijp is aan dat derde gebod. Omdat men het onnodig, zomaar klakkeloos, domweg doet. Tegen die misstanden en tegen die misvattingen hebben Jezus en Jacobus en anderen gewaarschuwd. Dat dat beter helemaal - gans - achterwege kan blijven. Want dat dat een zonde is die God mishaaft.

Je kunt je afvragen: Kun je in een wereld waarin wij leven, kun je dan nog een eedzwering, een eedsformule hanteren. Is het niet leugenachtig als openbare

CATECHISMUS ZONDAG 37

loochenaars van God, verachters van Zijn Woord, door een zekere dwang of gewoonte een eed afleggen? Kunnen ze dan ook maar niet beter zeggen: Dat beloof ik. Zou het minder leugenachtig zijn als ze de eedzweringsformule zouden gebruiken, minder erg? In deze wereld vol van politiek en machtsstreven, van leugen en bedrog, hoe kan daar de eed functioneren? Is dat op zichzelf al niet een aanfluiting? Wat zegt het ambtsgebed op de lippen van een spotter en een verachter van God en van Zijn Woord. Is dat niet een franje?

Veel mensen hebben geprotesteerd en protesteren als de eedzwering door velen niet meer gedaan wordt bij het aanvaarden van een ambt in het openbaar. En velen protesteren ook als op één of andere plaats het ambtsgebed in de gemeenteraad niet meer functioneert. Men vindt dat op die manier de laatste overblijfselen van het christendom ook in dit land verdwijnt, en worden weggedaan. Toch heb ik voor mezelf daar een iets andere gedachte over.

Kijk, dat dat niet functioneert, is op zichzelf niet zo erg. Als er iemand in de gemeenteraad zit, of in de tweede of eerste kamer, of in welk ambt dan ook, die gelooft in de Heere God, die kan thuis zijn handen vouwen en de Heere vragen om, in deze wereld vol verwarring, wijsheid te mogen krijgen om de weg te wijzen. En om tot nut in het algemeen te mogen werkzaam zijn. Dus dat hoeft niet te vervallen. Maar dit is het erge, dat die mens, die goddeloze mens in een land dat gedrenkt is in het bloed van Gods kinderen, in een land waar zoveel duizenden hun leven hebben gelaten op brandstapels en pijnbanken, waar zoveel mensenkinderen door God gebracht zijn tot de kennis van Zijn Naam, dat nu het brute nageslacht alles wegwerpt. Dát is wel een oordeel, dát is het verschrikkelijke. Niet dat die verachter en ongelovige geen ambtsgebed, en geen ambtseed wil afleggen. Je zou kunnen zeggen: Dat zou er nog bij moeten komen, die brutaliteit. Maar dat we de God van ons leven hebben verworpen, en Zijn Woord opzij hebben geschoven, en dat dierbaar Evangelie van Gods genade hebben vertrapt en verschopt, dat is het erge! Dat is het goddeloze, dat is vervulling ook van het Woord: In het laatste der dagen zullen er ontstaan, zware tijden. Mensen zonder natuurlijke liefde, zonder liefde tot de goede, de ouders ongehoorzaam, laatlunkend, hovaardig, spotters. Dat is het erge.

Over die vorm hoef je je niet zo druk te maken, dat is maar een gevolg. Dat die leugenaar en Godloochenaar zegt: Ik bid dat niet, of: Ik zeg dat niet, daar geloof ik niet in. Daar heeft hij op zijn manier nog gelijk in, dat zou nog een dubbele lastering zijn. Maar het feit dat hij die God, die ons zo goed geschapen heeft, niet gelooft, Zijn Woord aan de kant schuift, dat enige Offer van Jezus Christus terzijde stelt, dat is eigenlijk het erge, dat is de ernst.

Maar als we nu afzien van al deze dingen, en we bepalen ons tot het goede gebruik, dan kan in de samenleving, in de kerk, in een land, dat functioneren, het zweren van de eed.

Waarom?

Als er mensen gevonden worden die God als de allerhoogste, de allerlaatste en de allereerste Instantie geloven, mensen die nochtans van zichzelf zondige mensen zijn, dan kan het zijn dat in onderling geschil, in twist, in beschuldiging, mensen elkaar, door de overheid eventueel gevorderd, voor het aangezicht van de Heere God, zeggen ja of

CATECHISMUS ZONDAG 37

nee. En dan inderdaad, dan kan het zo zijn, dat we liegen. En menig meinedige heeft dat ook gedaan, door de waarheid ongehoorzaam te zijn. Menig meinedige is ook gestraft daarvoor, of door de overheid, of door het aanklagend geweten. Maar het is ook menig keer gebeurd dat een mens, geconfronteerd met die allerhoogste God, bezweek, en zei: Ik heb gelogen, het is zo of zo. Dit of dat was niet waar. Kijk, en in die dingen kon of kan de eed ook functioneren. Dat wij God tot een Getuige mogen aanroepen dat de waarheid zo of zo is. Daar hoeft dan geen verhaal meer bij. Daar kan alleen geantwoord worden: Is dit of dat zo? Belijd of erken je dat in de tegenwoordigheid van God? Want wij roepen God aan tot een Getuige. Dan kan er volstaan worden met 'ja' of 'nee', 'zo waarlijk helpe mij God almachtig'.

En in die zin kan onder een volk dat rekenen zou met God en Zijn Woord, of mensen die buigen voor dat Woord en dat erkennen, in de kerk of buiten de kerk, de eed functioneren. In mijn gevoelswaarneming wordt dat sporadisch gevonden, maar daar kan ik me in vergissen. Ik wilde namelijk iets anders zeggen deze avond, en me niet al te zeer verdiepen en u bezwaren met allerlei gebruik en misbruik, heiligen, andere schepselen, ik wil dat alles toch maar even aan zijn plaats laten als minder belangrijk, letterlijk en figuurlijk.

Het is dit: Wij worden in de Schrift geconfronteerd met mensen die in principe mein-edig zijn. Een valse eed zweren. Wij worden geconfronteerd met de leugenachtigheid van ons menselijk bestaan. Wij worden geconfronteerd met allerlei mooie beloftes waar we God ook bij betrokken hebben. Bij de besnijdenis, bij de doop, en weet ik al niet meer, waarvan we misschien helemaal niet beseffen dat dat gelijk staat met een eedzwering voor het aangezicht van de Heere. Wij worden altijd weer getroffen door de valsheid en de onbetrouwbaarheid van het menselijk hart.

Ik zou dat, zoals ik vorige keren ook gedaan heb bij de behandeling van de catechismus, ik zou dat in een bepaald opzicht wat de menselijke kant betreft willen laten uitlopen als een dieptepunt, op Petrus. Niet omdat Petrus dieper viel dan wij, maar omdat je daar zo'n duidelijke illustratie in hebt. Want wij hebben de Heere ook verloochend, en verloochenen Hem steeds weer. Maar van Petrus is het ons opgetekend. En dan moet je eens even denken aan dit gegeven, God heeft gezworen en het heeft Hem nooit berouwd van die Knecht, die Priester zal zijn tot in eeuwigheid.

God heeft gezworen, hebben we horen lezen uit Jesaja: gelijk Ik zwoer van de wateren van Noach We lezen daar niet direct van een eed zweren, maar wel van een verbond van God. Dat heeft blijkbaar ook de kracht en de betekenis van een eedzwering. Op andere plaatsen lees je wel dat de Heere gezworen heeft, zoals ik al aanhaalde in psalm 110, en op andere plaatsen. Waar Hij bij niemand die meerder was had te zweren, zo zwoer Hij bij Zichzelf.

Ik wilde zo graag uitkomen in het onbegrijpelijk wonder van de liefde Gods in Christus Jezus. Want nu heeft de Heere Zich met eden verbonden aan Abraham en zijn zaad, in principe aan dat grote Zaad. God die het eigenlijk als een vernedering zou moeten ervaren om een eed te zweren, want er is niets buiten Hem. God die de eed onder Zijn volk liet functioneren, om de mens met die allerlaatste en allerhoogste Instantie te confronteren. God die alle dingen weet. God die dat heeft gegeven en toegelaten omdat wij zo leugenachtig zijn.

CATECHISMUS ZONDAG 37

God is zo ver gekomen dat Hij die mens die toch aanvankelijk wel gevoelig was voor God en voor een eed, die wel even terug deinsde als hij geconfronteerd werd met het feit dat hem bezworen werd dat hij staat voor het aangezicht van de levende God. God gaat zo ver dat Hij voor zondige mensen, onbetrouwbare mensen, dat Hij als het ware van dat hoge voetstuk, die troon der gerechtigheid en der waarheid afdaalt, door een eed te zweren. Want dat is genade, God hóéft Zich niet waar te maken. God ís waar!

God hoeft niet iets ter versterking, want Hij is de almachtige Schepper van de hemel en de aarde. Maar Hij komt als het ware uit Zijn hoge heerlijkheid, bij die mensen, die onbetrouwbare mensen. Die mensen die het nodig hebben om soms geconfronteerd te worden met de vraag: Weet je dat God het hoort? Dat Hij het ziet, dat Hij Getuige is? Mensen met al hun verdriet en verlorenheid. Hij komt, en Hij neemt er als het ware tussen plaats, en Hij zweert. Hij zweert en er is niets boven Hem, er is niets naast Hem, er is alleen maar onder Hem.

Maar je kunt nooit zweren bij iets wat onder je is. Zweren kan niet bij een heilige, bij een steunpilaar. Zweren kan niet bij de hemel en bij de aarde, bij het goud en bij het zilver. Dat zijn geen bevoegde instanties. Maar dan dat ontroerende: Toen Hij zag dat er niemand was Hem gelijk, of boven Hem, toen zwoer Hij bij Zichzelf: "Zo waarachtig als Ik leef, Ik doe het. Ik zal de goddeloze redden, Ik zal de aarde niet meer overstromen dat er geen plaats meer zal zijn voor het zaad. Dat zal Ik niet doen. Ik zal de zon laten schijnen. Je kunt ervan op aan, het is Mijn eed, het is Mijn verbond, het is Mijn belofte."

En dan zie je die eeuwig volzalige God, en Die gaat dan bij herhaling bij monde van de profeten het uitroepen voor die trouweloze mensen: Zo waarachtig als Ik leef! Dat die eeuwig grote God die geen sterke woorden nodig heeft, dat Hij zo laag afdaalt en dat Hij zweert. Ja dan ook alleen bij Zichzelf. Bij Zichzelf, hoger is er niet, lager kan niet. Dan zie je twee dingen. Gods plaatsnemen tussen die verloren schepselen die van leugens aan elkaar hangen. Dat Hij plaats neemt tussen mein-edigen. Die als meinedigen geboren zijn, gezien vanuit de geestelijkheid van de wet. Zoals de wet niet alleen uitwendig, maar ook geestelijk schijnt en verlicht. Daar staan we allen in de schuld. Dan zitten we allen in de schuld. Of we het beseffen of niet, maar dan hebben we allen gezondigd, en we hebben allemaal de eed geschonden. Dat is de ene kant.

De andere kant is, God nochtans komt alsof Hij één van ons is, in menselijke woorden, zodat een mens het kan horen. God komt nu eens Zijn vingers op te steken: Zo waarachtig als Ik leef. Dat is toch onbegrijpelijk? Dat Hij bij Zichzelf zweert, bij Zijn trouw, Zijn goedheid, Zijn barmhartigheid. "Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach." Niet toen ze kwamen, maar toen ze gingen, toen ze verdwenen. Toen ze opdroogden, toen ze wegzakten in de grond, toen ze verdampten onder de warme zon.

"Dat zal Mij zijn als de wateren van Noach." Daar zie je ze gaan, die stroom die niemand tegenhield. Boven en onder gingen de kranen en fonteinen open om die mens te verderven. Tegelijkertijd om het Zaad te bewaren. Maar wie zag dat? Daar zijn nu die wegtrekkende wateren van dat gericht, van dat alles begraven, van die terugkeer naar het begin, "de aarde nu was woest en ledig, stilte was er boven de afgronden". Daar drijft een ark, daar is die duif met het takje van de olijfbom. Daar is die Heilige Geest boven het water dat langzaam wegtrekt. Het water, de ondergang, het grote diepe graf wat zich voor de ogen wegtrekt, weg laat zinken.

Oh, de mensen konden hun ogen niet geloven toen ze de ark voelde bonken op de

CATECHISMUS ZONDAG 37

berg. Ze konden hun ogen niet geloven toen de duif met dat takje, die boodschap van vrede, met de boodschap van het Evangelie, met de boodschap van de belofte van het Zaad, bij de ark terug kwam. Weliswaar weer even naar binnen kwam, maar toch werd die heilrijke belofte Ze konden hun ogen niet geloven toen eindelijk de deur open mocht, en ze daar de aarde zagen, fris en groen worden. Het Zaad blijkbaar bewaard.

En toen die dieren allemaal de ark uitgingen, reine en onreine, ze konden het niet geloven. Het waren mensen, mensen in de ark. Zij hebben gezondigd, Noach lag dronken in de tent. Cham, hij bespote zijn vader. Mensen die steeds groter wilden worden, torens bouwden tot in de hemel. Mensen, altijd weer waren ze bezig met het graven van dat grote graf, met het klaar maken van hun eigen ondergang. "Dat zal Mij zijn als de wateren van Noach." Zie ze daar wegtrekken van de aarde, het droge wordt gezien. De duif vliegt boven ons met de olijftak in zijn bekje, in zijn snavel. De deur gaat open. Weliswaar, ze gaan daar als zondaren uit, en het komt ook uit in de praktijk door alle geslachten heen.

Maar God heeft gezworen, Hij gaat er niet vanaf. De hemel blijft nog met de aardkloot staan naar Uw verordeningen. God zegt: "Dat zal Mij zijn als de wateren van Noach. Ik was toornig en tegelijk schreide Ik. Het smarte Mij aan Mijn hart vanwege die onvoorstelbare gevallen mens. Toen heb Ik gezworen dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zullen gaan." Ze zullen niet meer komen, nooit meer zoals toen. God zegt: "Zo heb Ik gezworen dat Ik niet op u toornen noch schelden zal in eeuwigheid."

De vloed is weg, de kraan is gesloten. En toen God bezig was op het allerhoogst om die kranen te sluiten, toen kon je zien voor wie Hij dat deed, en hoe nodig dat was. Want toen stond daar die Petrus eden te zweren bij God! Bij zijn eeuwig zieleheil, alles waagde hij eraan. Dat Hij, in wie die eed van God vlees en bloed geworden is, dat Zaad waarom de vloed weggehouden wordt, dat Petrus dat Zaad niet kent: "Ik ken Hem niet! Zo waarachtig als God leeft! God mag mij straffen, God mag mij vinden als dat waar is dat ik Hem zou kennen." En dat is het hoogste woord, de hoogste eedzwering: "Dit is Mijn Zoon, Mijn geliefde." Dit is het geheim van het land, van het droge dat gezien wordt, van het Zaad dat zal sterven, maar vrucht voortbrengen.

Op dat eigenste moment staat daar één of ander mannetje, hij is hogepriester, dat wel. En dat niet alleen, hoe raar en corrupt het er ook aan toeging in die tijd van de hogepriesters, hij staat daar niet toevallig. Hij staat daar naar de raad Gods, hij moet nu functioneren als ambtsdrager. Of hij het wil of niet, of hij het beseft of niet. En nu heeft hij tenslotte deze beschuldiging, deze vraag. En hij vindt hem zo belangrijk, zo allerbelangrijkst dat hij een eedzwering erbij trekt. Een eedformule: "Ik bezweer U bij de levende God", en hij trekt een heel ernstig gezicht, het is erop of eronder: "Zijt Gij de Christus, de Zoon van de levende God, de Messias aan Wie God Zich met ede verbonden heeft?" Die de Eed van God Zelf is. Ik zou zeggen, maar ik kan er niet inkomen, het is te ingrijpend. Maar je zou zeggen, hemel en aarde luister nu toe. Want als wat nu gebeurt niet goed is, gooi dan alles maar aan de kant. Laat dan de hel maar open gaan en de vloed komen. Over de goddelozen en over Petrus, en over ons. Want het antwoord moet er zijn, wat is waar en wat is leugen. De Romeinen zeiden: "De waarheid moet bestaan, al vergaat de wereld." Ze hebben het ook niet in praktijk gebracht, maar dat is vers twee. Ze hebben het gezegd: "Eerder vergaat de wereld, dan

CATECHISMUS ZONDAG 37

dat de waarheid geweld worde aangedaan."

En dan dat eeuwigheidsmoment in de tijd. Miljoenen mensen hebben ervóór geleefd, miljarden daarna, en het komt nooit meer terug. Het is één keer gebeurd: "Ik bezweer U, zeg het, ben Je dat of ben Je het niet?" En daar, in het klare bewustzijn: "Wat Ik bij de Vader gehoord en gezien heb". Dat eeuwige raadsbesluit van God dat nu baart, dat nu opengaat, die raad van God tussen Hen Beiden, daar kijkt Jezus op een manier Ik heb het niet gezien, maar ik voel het. Hij kijkt hem aan, en in die blik ligt alles al uitgedrukt: "Gij hebt het gezegd!" Zo is het! Jezus neemt het over, die eedzwering. "Inderdaad, dat ben Ik, Ik ben dat Zaad." Daarom sta jij Petrus nog op het droge, en Kajafas ook. Niet voor lang misschien, maar je staat nog op het droge. Daarom kunnen jullie nog dobbelen om Mijn kleding, Mij slaan en spuwen. Als Ik 'nee' gezegd had, dan had de hel voorgoed over ons gesloten geworden, en de put was dicht. Maar nee, Godlof, midden tussen de meinedigen, midden tussen die verschoppers van de waarheid staat dé Waarheid. Hij die de Naam nooit ijdel gebruikt, Hij gebruikt Hem terecht.

O, en dan zie je die uitersten. Petrus, net zwoer hij bij God dat hij Hem niet kent. Hij mag verstoten zijn voor eeuwig als hij wat te maken heeft met die Man van Nazareth. En tegelijk zegt Jezus: "Gij hebt het gezegd, Ik ben het." Gered!

Ga nu maar naar huis, meinedige. Maar vergeet de blik van de Meester niet toen Hij naar je keek. "Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude." Hij geloofde wel, Jezus Christus. "Ik heb voor u gezworen, Ik heb dat tegengif bereid." Nee, dat medicijn, dat Goddelijk medicijn voor dat leugenachtige schepsel.

Daarom is het Evangelie zo'n ernstvolle Boodschap. Daarom komt dat Woord tot ons. Daarom is de verachting van dat woord ook zo vreselijk, want het is van tweeën één! Hij, of ik. Ik zal het moeten maken om voor God te staan, en te kunnen staan straks, en te zeggen: "Hier ben ik." Of een Ander die gezegd heeft: "Vader, Ik kom om Uw wil te doen." Maar weet wel wat je doet! Al weet ik dat het waar is, dat we dood zijn in misdaden en zonden, maar daarom zal het eeuwig tegen ons zijn. Dat we die enige eedzwering Gods, daar in het zaaltje bij Kajafas, hebben verworpen. Daarom huilde Petrus zo. Want ik geloof, al wist hij dat hij waard was dat de Heere nooit meer naar hem omkeek, maar ik denk dat hij tegelijk geweten heeft: Ik ben vastgehouden. Ik wordt vastgehouden door Zijn liefde, maar ook door Zijn lijden, Zijn gebed.

Maar kijk, in alle ernst is dat voor degenen die geen andere hoop hebben dan dat verbond des vredes. Dan die toorn die gedroogd is, die uitgewoed is, dat is hun sterke verwachting. Voor je kind, onze kinderen, voor de gemeente. Niet om daar trouweloos, oneerbiedig onder te lachen, dat niet. Maar om God te bidden dat Hij de Boodschap, juist díe Boodschap, aan ons hart wil heiligen. Zodat wij als kind of grijsaard, voor het eerst of bij vernieuwing, die twee zaken zien: Vervloekt, ik ben niet gebleven in dat goede, lieve Woord. En nu gebruik ik het woord ook maar - niet uit een doorgezakte sfeer - dat lieve Recht. Ja?! Is het niet ál onze bewondering en achting waardig: Gij zult de Naam van de HEERE, uw God, niet ijdel gebruiken. Is het niet als een vader die zijn kind toespreekt?

En dan dat trouweloos overtreden. O, dat we dan onder dat Evangelie van die Enige, dat we daar ook onze hoop op mogen vestigen. Vaders, moeders, grootvaders, grootmoeders: "Heere ontferm U over ons, dat we de toevlucht mogen zoeken." Want

CATECHISMUS ZONDAG 37

het is ook een belofte, Hij heeft gezegd dat we niet Zijn Naam ijdel zullen gebruiken. Eerbiedig, erkentelijk, ootmoedig, want de HEERE is God, Hij heeft ons licht gegeven. Hij heeft de eed gerespecteerd, en is als een meinedige naar de vloek verwezen.

AMEN